

## Csendélet I. és II. című alkotások elemzése

A Csendélet sorozat két tagja egy év különbséggel készült. A Csendélet I. 2008-ban, a Csendélet II. rá egy évre, 2009-ben született. Az első képnél még nem terveztem sorozatot, a második alkotás után állítottam őket össze.

A két festményt elsősorban műfaja fogja össze. Mindkét kép csendélet, ami mint festészeti műfaj virágok, gyümölcsök, ételféleségek, szövetek, használati eszközök, hangszerek, és egyéb elemek festői csoportosítását jelenti. Az általam készített sorozat két tagja leginkább a virágcsendéletek közé sorolható. Emellett technikai és stílusbeli hasonlóságok is összekötik a két alkotást, melyekre a későbbiekben még kitérek.

A két alkotás egyik alapvető, bár nem látható különbsége a készítésük körülményeiben, motivációjában rejlik. Az első képet, melyen a lila virág, szilva és locsolókanna látható, édesanyám kérésére készítettem. A képen szereplő növényt ő kapta ajándékba, és azt szeretete volna, ha megörökítem. A további elemeket a csendelethez magam választottam a színük alapján, egyfajta kísérlet gyanánt. Kíváncsi voltam arra, hogy egy csak lila elemekből álló csendéletet miként lehet megfelelően összeállítani, és milyen háttérrel érdemes hozzá festeni. Mindezt úgy, hogy a kép ne váljon egyhangúvá, monotonná. A másik kép emlékezetből, illetve egy előzetes vázlat segítségével készült. Az elkészítésére egy ismerősüknél tett látogatás ösztönzött, ahol rengeteg különféle tulipánt láttam. A virágokat végül egy számomra kedves, paraszti környezetbe kívántam elhelyezni. Ebből az ötletből született a tulipánokat tartó egyszerű agyagedény, és a háttérben látszódó rácsos ablak részlete. Így egy egyszerű, visszafogott környezet és egy élénk, már-már harsány színekavalkád kombinálását próbálhattam ki. Azonban egy motivációs bázis azért közös a két képben. Még pedig az, hogy számomra a festés szórakozást is jelent, így csak olyankor alkotok, amikor kedvem van hozzá. Szerintem ez némiképp érezhető is a képeken keresztül.

A következőkben a képek készítésének előkészületeiről szólnék. Ennek alapja az eszköz, az anyag és a méret megválasztása. A két képben ezek a tényezők hasonlóságként jelennek meg. Mindkét festmény 50x70 cm-es méretben készült, melyet több ember tanácsára választottam. Ők ugyanis úgy vélték, hogy az a stílus, melyben alkotok, csak nagyobb méretben képes érvényesülni. Ebben pedig minden tekintetben egyetértek velük. A festés során temperát használok, mivel ez egy általam már jól ismert és szívesen alkalmazott anyag. Ami miatt elsősorban szeretem, azok az erős, telt színei, illetve a fedőjellege.

A továbbiakban szót ejtenék az alkotások technikai elkészítéséről. Bár jól ismerem a festészet azon alkotási elvét, miszerint a képet folyamatosan és egységesen kell fejleszteni, én magam nem tudom eredményesen használni ezt a módszert. Az én módszerem első lépése, hogy nagyjából felvázolóm a képet sárga akvarellceruzával, mivel az a temperával való ráfestéskor eltűnik. Ezt követően a képelemeket elhelyezésüktől függően megfestem, a legelől állótól a leghátsóig, s végül felrakom a háttérrel. Mivel minden egyes képelemet egymás után, illetve a háttérrel, ugyanolyan részletességgel dolgozom ki, az alkotás végeredményében összeáll, és nem tűnik ki a mozaikszerű elkészítés. Az ecsetkezelés technikája szempontjából jellemző még a képeimre, hogy a színeket a lapon mosom össze egymással. Ily módon jön létre az árnyaltabb színvilág. Illetve ennek eredményeképpen jönnek létre az egységes, dekoratív felületek. Számomra tehát ez az eredményes alkotási folyamat, mivel így újra felépítem a csendéletet fejben és a lapon is.

Folytatásként rátérnék a képelemeket összefogó kompozícióra. A Csendélet I. című festményénél három elem alkotja a képet. Jellemző rá, hogy felül és jobb oldalt kifutó a kompozíció. Ez egyrészt érzékelteti, hogy a tárgyak a térben tovább folytatódnak. Másrészt be is szűkíti a képet, a figyelmet ezzel a középpontjában elhelyezkedő cserepes virágra irányítva. A szilvák is a virágra irányítják az ember tekintetét, összekötve az asztalt, a kannát és a növényt. Emellett a két szilva ismétli meg az asztal jobb szélének vonalát, mely már nem látható a képen. Az tekintet végső soron egy átlós irányú ellipszis pályán mozog a képelemeket követve: kiindul az alsó szilvától, tovább a felsőig, majd a virág körvonala mentén jut el a locsoló kannáig, és ismét az alsó szilváig. A kannával egy vonalban elhelyezkedő szilva azért válik a figyelem kiindulópontjává, mert ez az egyetlen elem, melynek nincs kapcsolata a többivel. Ezt a gyümölcsöt teljesen körülöleli az asztal törtnarancs színe. A másik két elem a virághoz kapcsolódik, mely méretében is központi helyet foglal el. A különálló szilva is kapcsolódik azonban a növényhez, bár nem látványilag, mivel itt a kapcsolatot a gyümölcsön keresztül meghúzható függőleges egyenes jelenti. Ez az egyenes körülbelül a kép felezővonalára, mely a virág felezővonalát is jelenti. Így a kép főbb elemei ezen a felezőegyenesen találhatók.

A Csendélet II. című kép kompozíciója is a kép felezővonalára épül. Az agyagkorsó a benne lévő tulipánokkal a kép függőleges felezővonalán helyezkedik el. Ezt a felezővonalat emeli ki a függőlegesen elhelyezett ablakrács. A vízszintes ablakrács, illetve az ablakpárkány vízszintese pedig mintegy beszorítja egy kisebb keretbe a korsót a virágokkal. Ily módon a kép egy leegyszerűsített vázlatként egy függőlegesen elnyújtott ellipsziszből állna, mely beszorul a vízszintes és függőleges egyenesek közé. Érdekes még a kompozíció

szempontjából megfigyelni a tulipánok állását, mely összekötő vonalaival egy egészen kusza hálót ad. A három háromszög, a három ferde egyenes, és a három különálló pont nem követ különösebb rendszert, a véletlen hozta őket ily módon össze. Ennek az az oka, hogy véleményem szerint a virágoknak nem szükséges az ember alkotta rendet követnie, mivel az ellentmondana a természetüknek, az ebből fakadó szabadságuknak.

A képek formavilágára tekintve lekerekített, egyszerűsített formák jellemzőek. A legtöbb forma stilizált is. A Csendélet I. című festményemben formai egységet teremt a gömb, illetve a gömbhöz közeli íves, lekerekített vonalrendszer. Legtisztábban a szilvák képviselik a gömbformát, majd a locsolókanna, mely locsolócsöve miatt nem tisztán jeleníti meg ezt az alakzatot. A virág leegyszerűsített, foltszerű ábrázolásával egy lekerekített, lapított körszerű befoglaló formába illeszthető. A növény emellett az erős redukció mellett stilizált is, oly módon, hogy az apró virágok és levelek összessége idomuljon a képen megjelenő gömbformákhoz. Emellett formai kontrasztként szembe is állítható a többi képelemmel, mivel szárainak elágazása változatosan bontja a háttér.

A Csendélet II. címet viselő alkotáson a stilizációnak és redukciónak erőteljesebb jelei láthatóak, mivel a kép emlékezetből készült. Az emlékképeknek jellemzője, hogy egyszerűsítettek, illetve hogy a személyiségen átszűrődve jelennek meg, ily módon egyenes út nyílik a redukciónak és stilizálásnak. Formailag ezen a képen is a kerek és íves formák fedezhetők fel, még a hegyesebbnek tekinthető tulipánszirmokon és leveleken sem érezhető igazi élesség. A virágok esetében az U alakú formák, és körök, és az agyagedénynél is egy ellapított kör formája fedezhető fel.

A színek szempontjából ami közös a két képben, és általában a festésetemre, hogy tiszta, élénk színeket használok. Ezeket a színeket gyakran valamilyen módon kontrasztba állítom. Különbség azonban a két alkotás színvilága között, hogy a Csendélet I. című visszafogottabb színvilággal rendelkezik, míg a Csendélet II-ben sokkal élénkebbek a színek. A Csendélet I. című festményénél a legszembetűnőbb a lila-sárga komplementer kontrasztja, mivel a kép dominánsan ezeket tartalmazza. A lilának természetesen több árnyalata fellelhető, így a virág, a szilva és a kanna is más-más árnyalatokat jelenít meg. A virágot az erősebb, több vöröset tartalmazó lila szín is kiemeli. A képen háttérszínként szolgáló sárga azonban inkább okkersárga, mivel a lilák nem olyan erőteljesek, mint a színekör ibolya színe. Fellelhető még a képen kétféle zöld, illetve a háttérben az asztal színeként szolgáló törtnarancs. Ez a két szín enyhíti a fellépő komplementer kontrasztot, mivel ezek egymás kiegészítő színei. A cserép méregzöld színe sötétsége miatt mélységérzetet is ad, mellyel kiemeli az előtte lévő

tárgyakat és a benne lévő virágot. A fényirányt is a színek sötét-világos minősége jeleníti meg. A képre a szórt fény jellemző, mivel a csendélet szabad, irányítás nélküli fényt kapott.

A Csendélet II. című alkotás az előzőnél jóval színpompásabb, a színskála minden színe fel van vonultatva. A színek esetében itt nem dominál a komplementer kontraszt hatása, inkább mennyiségi kontraszt lép fel. Látható, hogy a tulipánok között milyen változékony a színhasználat, ugyanakkor bizonyos rendezettség is összefogja őket azzal, hogy vannak hasonló virágok. Hármass és kettes színismétlődések szerepelnek a csokorban, de akadnak egyedülálló színnel rendelkező virágok is. A tulipánok között sötét-világos kontraszt is fellép. A lila-fehér tulipán esetén a virágon belül jelenik meg ez a kontraszt. Ugyanez a kontraszt a fehér tulipánok és a többi, legfőképp a bordó virágok között lép még fel. Ez a majdnem tiszta fehér szín a csokorra vonzza a néző szemét. Ezt a dinamikát ellensúlyozza az agyagedény és az ablakkeret nagy, nyugodt, barna felülete. A háttérben megjelenő, viszonylag semleges fehér, szürke és törtkék szín is kiegyenlíti, illetve kiemeli a tulipánok dinamikáját. A fényirány a képelemeken különböző. Az agyagedényen határozottan látható bal oldalról érkező fény jelenik meg, míg a tulipánokon már az előző képen látott szórt fény jellemző.

Összességében a festményeimre jellemző a puha, lekerekített formavilág és a tiszta, élénk színvilág. Mindemellé járulnak a nagy, dekoratív, viszonylag kevés árnyalatot tartalmazó felületek. Ezáltal egy nyugodt, mégis erőteljes hatása van az alkotásoknak.